

Behalve door corona werd Sena in de tweede helft van 2020 in beslag genomen door twee arresten van het Europese Hof van Justitie. Het betreft een Ierse en een Spaanse zaak, die beide wat stof deden opwaaien in de wereld van het naburig recht. Ook veel aangeslotenen werden door soms wat kort door de bocht geformuleerde analyses van de uitspraken gealarmeerd. Waar gaat het over? En wat zijn de gevolgen?

Door Erik Thijssen illustratie: Robert Swart

RAAP-PPI EN ATRESMEDIA – TWEE ARRESTEN EN HUN GEVOLGEN

RAAP-PPI

Op 8 september jl. heeft het Europese Hof van Justitie (EHvJ) uitspraak gedaan in de zaak Recorded Artists Actors Performers (RAAP) tegen Phonographic Performance Ireland (PPI). RAAP en PPI zijn beide in Ierland gevestigde naburige rechtenorganisaties, maar vertegenwoordigen ieder een andere groep rechthebbenden: RAAP vertegenwoordigt uitvoerende kunstenaars en PPI vertegenwoordigt producenten. RAAP en PPI waren het oneens over vergoedingen aan uitvoerende kunstenaars die niet binnen de Europese Economische Ruimte (EER) wonen. In haar uitspraak heeft het Hof geoordeeld dat er door individuele lidstaten van de Europese Unie geen rechthebbenden uit zogenoemde derde staten (staten die niet tot de EER behoren) uitgesloten mogen worden van het recht op een billijke vergoeding. Dat zou alleen mogen als dat in Europese wetgeving vastgelegd is. Dat is op dit moment niet het geval. Op basis van de Wet op de naburige rechten is alleen repertoire waarvan de oorspronkelijke mastereigenaar gevestigd is in een land dat het Verdrag van Rome heeft ondertekend, beschermd voor alle vormen van openbaarmaking. De VS hebben het verdrag van Rome niet geratificeerd. (Bij web- of simulcas-

ting geldt dat repertoire uit alle landen die het WPPT-verdrag hebben geratificeerd, waaronder de VS, door Sena vertegenwoordigd wordt.) Het ministerie van Justitie en Veiligheid heeft als gevolg van het RAAP-PPI arrest inmiddels een wetwijziging doorgevoerd. Het onderscheid tussen bescherming op basis van het Verdrag van Rome, dan wel WPPT is daarmee met ingang van 1 januari jl. vervallen.

Sinds 1 januari valt repertoire waarover eerder niet met Sena hoefde te worden afgerekend onder de vergoedingsplicht aan en via Sena. Sena zal dan ook gaan incasseren en reparteren voor o.a. ‘Amerikaans repertoire’ voor alle vormen van openbaarmaking. Sena is daartoe in gesprek met betalingsplichtigen om te komen tot een tariefaanpassing. Markus Bos (directeur van Sena): “Als de tariefsverhogingen voor muziklicenties geen gelijke tred houden met de toename van de hoeveelheid beschermd repertoire, dan zal dat een algehele daling van de minutenwaarde tot gevolg hebben. Dat willen wij uiteraard voorkomen en kan ook niet de rechtvaardige uitkomst zijn van deze wetwijziging. Tegelijkertijd zijn wij van mening dat de wetgever altijd bedoeld heeft dat landen die niet zelf naburige rechten hebben

ingevoerd, en dus niet ook zelf de eigen rechthebbenden en rechthebbenden uit andere landen dezelfde rechten toekennen, geen aanspraak zouden moeten kunnen maken op rechtsbescherming in Nederland. Het wederkerigheidsprincipe lijkt een logisch en rechtvaardig uitgangspunt. Nu dat alleen op Europees niveau bepaald kan worden roepen wij, samen met de vakbond, Ntb/Kunststenbond en de NVPI, de Europese Commissie op gebruik te maken van de bevoegdheid die individuele rechtstaten niet hebben, maar de Europese Commissie volgens het Hof wel heeft. We hopen dus op spoedig herstel van de balans en roepen ook betalingsplichtigen op die lobby te steunen. Tot dat moment moeten wij de wet uitvoeren zoals hij is.”

ATRESMEDIA-ARREST

In het Atresmedia-arrest heeft het Hof van Justitie (op 18 november 2020) geoordeeld dat de billijke vergoedingsaanspraak van art. 8 lid 2 van de VLN-richtlijn, een EU-richtlijn over naburige rechten, niet van toepassing is wanneer een gebruiker “een audiovisuele opname die de vastlegging van een audiovisueel werk bevat waarin een fonogram of een reproductie daarvan is opgenomen, meedeelt aan het publiek”.

Het arrest kent veel vraagtekens in hoe de doorwerking zal zijn naar Nederland, mede omdat de Nederlandse wet daarbij bepalend is. Berichten op sommige juridische weblogs die concludeerden dat voor audiovisuele openbaarmaking geen Sena-vergoeding meer verschuldigd zou zijn, zijn wat Sena betreft wat al te kort door de bocht. Zo heeft Nederland in 1993 in de Wet naburige rechten (WNR) aan uitvoerende kunstenaars en fonogrammenproducten veel meer rechten toegekend dan alleen een vergoedingsaanspraak bij bepaalde vormen van gebruik, zoals de richtlijn als minimum voorschrijft. Onder meer hebben Nederlandse rechthebbenden een verbodsrecht voor alle vormen van exploitatie. Dit betekent dat indien exploitatie niet onder het vergoedingsrecht via Sena zou vallen, het gebruik automatisch onder

het verbodsrecht van uitvoerenden en producenten valt. Openbaarmaking zonder hun toestemming is dan een inbreuk en is schadeplichtig. Daarnaast zijn zowel de rechthebbenden als de betalingsplichtigen er altijd vanuit gegaan dat televisieomroepen ook betaalden voor de meeste vormen van audiovisuele programma's waarin muziekopnames zijn verwerkt. En ook dat blijkt uit (eerdere) rechtspraak.

Markus Bos: “Sena stelt zich primair op het standpunt dat met het Atresmedia-arrest niets verandert aan de Nederlandse situatie. Wij zullen onze aansluitingscontracten aanpassen om ook via vrijwillig collectief beheer, dus op verzoek van onze aangeslotenen op basis van hun verbodsrecht, vergoedingen te innen. Wie daarvan geen gebruik

wil maken en individueel afspraken met een opdrachtgever wil maken, mag zich daarvan uitsluiten, een zogenaamde ‘opt-out’ mogelijkheid. Over een zeer grote hoeveelheid gebruik van muziek in audiovisuele producties bestaan geen individuele contracten of alleen contracten die niet zien op een vergoeding voor meedelen aan het publiek. Zonder collectief beheer zou er een enorme administratieve verplichting ontstaan voor zowel gebruikers als rechthebbenden om bij elk gebruik door omroepen in audiovisuele producties vooraf toestemming te verkrijgen en te verlenen. Wij zijn blij dat de rechthebbenden vertegenwoordigers binnen Sena dit links- of rechtsom graag aan Sena willen blijven toevertrouwen. Hoe dit precies in zijn werk zal gaan zullen wij zo spoedig mogelijk communiceren.”